روایت جاثلیق

مرحوم آشیخ آقابزرگ تهرانی می‌گویند که جاثلیق، همان کاتولیک است. پاپ و رئیس اصلی. بعد از غزوه تبوک ظاهراً برنامه‌ریزی کردند که جاثلیق با صد کشیش دیگر از روم به مدینه آمدند. وقتی وارد شدند پیامبر خدا از دنیا رفته بود. با مسجد مدینه و خلیفه اول مواجه شدند. گفتند ما آمده‌ایم تحقیق کنیم. پیامبر شما که نیست، پس چه کنیم؟ گفتند خلیفه ایشان در مسجد است. به مسجد آمدند و شروع به سؤال کردند. راوی این ثانی ما صنف فی الاسلام حضرت سلمان هستند. این را زیاد گفته‌ام، لذا همین‌جا قطع می‌کنم. سلمان می‌گوید سؤالاتی که جاثلیق از خلیفه می‌پرسید و از جواب‌هایی که خلیفه می‌داد، خنده می‌کرد. به صد کشیش دیگری که همراه او بودند رو می‌کرد و می‌گفت پیامبر اینها هم به همین صورت جواب داده است؟! یعنی حالت تمسخر داشت. اینجا بود که حضرت سلمان خیلی ناراحت شدند. شاید می‌گویند مفاصل بدنم از شدت ناراحتی می‌لرزید. با حال خاص و داوان داوان به درب منزل امیرالمؤمنین علیه‌السلام آمدند و حضرت فرمودند سلمان چه شده؟! عرض کردم «ادرک دین محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله[1]».

این روایت تنها در ارشاد القلوب هست. مرحوم مجلسی هم در مطاعن بحارالانوار همه آن را آورده است. بعد حضرت فرمودند برو من می‌آیم. به مسجد آمدند. وقتی سؤال می‌کرد و حضرت جواب می‌دادند، به صد نفر رو کرد و شاید هم قسم خورد و گفت اگر حضرت مسیح در اینجا بود و من از او سؤال می‌کردم، همین جواب را می‌داد. این روایت مفصل است.

چیزی که مقصود من است، این است: مرحوم صدوق فرموده‌اند، من تمام روایت جاثلیق را بتمامه در کتاب الذنوب آورده‌ام. کجا این حرف را می‌زنند؟ در کتاب توحید. در توحید صدوق می‌گوید که این حدیث را بتمامه در کتاب الذنوب آورده‌ام. ولی در کتاب توحید صدوق، چون مناسبت‌های مختلفی بوده تقطیع کرده‌ام.

حالا شما بروید و ببینید، این محتوایی که ایشان تقطیع کرده‌اند، از گوشه‌های همین حدیث آورده‌اند اما سندهای آنها فرق می‌کند. یعنی مرحوم صدوق، طرقی که به این حدیث داشتند مختلف بود. این جور در حافظه من است که پنج-شش تکه از این حدیث را در توحید صدوق می‌آورند که طرق آنها مختلف است. این کار محدث بوده. یعنی یک حدیث در فضای ذهنی او به این صورت بوده که می‌گفت از او شنیدم، از دیگری شنیدم و ... . اما گاهی هم در فضای تخصص خودش می‌گفت «غریب». یعنی تنها از این شنیده‌ام. او که می‌گفت «غریب» اصلاً به محتوا کاری نداشت. او در فضای سند خودش و فن محدثی خودش بود.

---

[1] إرشاد القلوب ج۲ ص۱۵۶؛ فأدرك يا أمير المؤمنين دين محمد صلّى الله عليه وآله

بازبینی #1
ایجاد شده 17 مه 2026 11:59:32 توسط ... .
به روزرسانی شده 17 مه 2026 12:00:11 توسط ... .